

IVAN GOLUB

SLUŽBENI ZAPIS O SMRTI JURJA AUGUSTINA KRIZANICA

O smrti Jurja Križanića poznat je samo jedan neslužbeni i usputni zapis. Nicolaas Witsen u djelu »Noord en Oost Tartarye«, izašlom prvi put u Amsterdamu 1692. (poslije još 1705. i 1785) kazuje: »Redovnik Krizanicz koji je među poljskim četama za opsade pred Bečom nedavno poginuo« (str. 72), »Fredericus Krizanicz, poljski redovnik, koji je mnogo godina živio u Tobolsku« (P, str. 471)¹ U zapisu je točno napisano Križanićevo prezime, ali je iskrivljeno ime (Petar Grgec drži da je katicu Fr[ater] Witsen krivo razriješio kao Fredericus). Iz zapisa saznajemo da je Križanić poginuo u poljskoj vojsci za opsade Beča 1683.

Postoji međutim jedan zapis što mi ga je velikodušno priopćio Fabijan Madura, poljski dominikanac, priređivač izdanja Akata dominikanaca u Poljskoj. To bi mogao biti službeni zapis o Križanićevoj smrti.

Po povratku iz Rusije Križanić je 1677. u Vilniusu stupio u dominikanski red. Uzeo je redovničko ime fra Augustinus. Pripadao je Litvanskoj dominikanskoj provinciji. U njoj se nije dobro snalazio. Nikako ga nisu puštali da krene put Rima. Najprije se pokušao izvući iz dominikanskog reda s prizivom na uredbu Aleksandra VII. od 1660., po kojoj pitomci papinskih zavoda ne mogu stupiti u redovnike i njihovi zavjeti su ipso jure ništetni. U Rimu su pak kazali da se ta odredba proteže samo na prve tri godine nakon izlaska iz papinskih zavoda (Križanić je Grčki zavod u Rimu napustio 1642).² Ne mogavši istupiti iz reda, Križanić je, pretpostavljam, pokušao barem promijeniti redovničku provinciju i iz Litvanske provincije prijeći u Poljsku provinciju, što mu je čini se uspjelo, možda preko dominikanca p. Skopowskoga, bliskog Janu III. Sobieskomu.

22. travnja 1684. održao se u Sieradzu (Siradiae), dominikanskom samostanu što leži između Poznana i Varšave, kapitul (skup) Poljske dominikanske pokrajine. Akta toga kapitula sačuvana su u jednom rukopisnom i u dva tiskana primjerka. Rukopis se čuva u »Archivum generale Ordinis Praedicatorum« S. Sabina u Rimu pod signaturom: Series XIII, 87065 Provincia Poloniae aa. 1684. Jedan se tiskani primjerak čuva u Sve-

¹ Geert van Dartel, Nicolaas Witsen i Juraj Križanić, Knjiška i osobna veza. V. rad u ovom zborniku.

² Sergej A. Belokurov, Jurij Križanić v Rossii, Moskva 1902, Priloženija, str. 265—285.

učilišnoj biblioteci u Varšavi pod signaturom 4g. 17. 6. nr. 42, a drugi u Sveučilišnoj knjižnici u Wroclawu pod signaturom 440242. Služim se varšavskim primjerkom i rimskim rukopisom.

U varšavskom tiskanom primjerku Akata kapitula Poljske dominikanske pokrajine najprije se spominje da se kapital održao 22. travnja 1684. u samostanu Sierdazu, zatim se navode imena izabranih glavara i imena izabranih u razne službe, a onda se spominju članovi Poljske dominikanske pokrajine koji su umrli u vremenu od posljednjeg kapitula, održanog 1681. u Lublinu, i nabraja se tko je iz kojeg samostana u tom međuvremenu umro. Pod varšavskim samostanom »De Conuentu Varsouien-si« na drugom mjestu po redosljedu stoji »P. F. Augustinus Dalmata.« P. znači pater, dakle svećenik, F. znači frater, to jest redovnik.

Ime »Augustinus« odgovara Križanićevu imenu u dominikanskom redu. Dok su drugi patri, koji su iz varšavskog i drugih samostana umrli, navedeni prezimenom (radi se listom o poljskim prezimenima), pater frater Augustinus nije spomenut po prezimenu, nego po zemlji iz koje potječe: »Dalmata«. Augustin je zacijelo kao Napoljak bio znan i zvan od su-braće »Dalmata«, a ne po prezimenu. Da se Križanića moglo zvati Dalma-ta u dalekoj zemlji Poljskoj, sasvim je moguće; njima je, prema upotre-bi nacionalnog nazivlja, bio bliži naziv »Dalmata« nego »Croata«. Uteme-ljeno je pod »P. F. Augustinus Dalmata« razumijevati Jurja Augustina Križanića. To bi bio službeni, istina šturi, ali važni zapis o smrti Jurja Križanića. On kazuje da je Križanić umro u razdoblju između dva domi-nikanska kapitula, između onoga lublinskog održanog 1681. i sierdazkog održanog 1684, i da je umro kao dominikanac.

U rimskom rukopisnom primjerku Akata kapitula Poljske domini-kanske pokrajine (kapitul je održan u Sierdazu 1684) ne nalazi se u popi-su preminulih članova provincije P. F. Augustinus Dalmata. Kako to pro-tumačiti? Pretpostavljam da je rukopisni primjerk stariji od tiskanoga. Kad je napisan rukopis Akata kapitula, još se, zacijelo, nije znalo o Kri-žanićevoj smrti. Međutim, kad su se Akta kapitula tiskala, došao je glas o Križanićevoj smrti, možda preko p. Skopowskoga, pa je podatak, une-sen u tiskani primjerk Akata. Razgledao sam spomene mrtvih u svim ka-pitulima 17. stoljeća Poljske dominikanske pokrajine i nigdje nema dru-gdje Križanića, P. F. Augustina.

Neslužbeni Witsenov zapis o smrti Jurja Križanića »Fredericus Kri-zanicz« donosi cjelovito prezime a iskrivljeno ime; službeni dominikan-ski zapis o smrti Jurja Augustina Križanića »P. F. Augustinus Dalmata« donosi cjelovito redovničko ime a »iskrivljen« naziv po domovini. Oba se ta zapisa, Witsenov i dominikanski, upotpunjuju. Dominikanski kazuje da je Križanić umro u razdoblju između 1681. i 1684, i to kao dominika-nac (otpadaju nagađanja da je napustio dominikanski red), Witsenov za-pis kazuje kako je, gdje i kada točno umro: poginuo je pri opsadi Beča u poljskim četama 1683.

Izvori

Varšavski primjerak

**ACTA
CAPITVLI PROVINCIALIS
Prouvinciae Poloniae Ordinis
Praedicatorum.**

SIRADIAE

In Conuentu S. STANISLAI Episcopi et M. die 22.

Aprilis, Anno Domini, 1684. celebrati

Fratres defuncti post Capitulum Lubliense in Anno 1681. celebratum.
De Conuentu Varsouiensi.

- P. Fr. Petrus Siderowic.
- P. F. Augustinus Dalmata.
- P. Fr. Vincentius Wirowski.
- R. P. L. Fr. Marcellianus Goralewicz.
- P. Fr. Candidus Pelczynski
- Fr. Ludouicus Conuersus.
- Fr. Franciscus Conuersus.

(Biblioteka Uniwersytecka w Warszawie 4g. 17. 6. nr. 42)

Rimski primjerak

Acta Capituli Prouincialis Prouvinciae Poloniae Ordinis Praedicatorum Siradiae in Conuentu S. Stanislai Episcopi et Martyris Die 22. Aprilis Anno Domini 1684. celebrati.

Fratres defuncti post Capitulum Lubliense Anno 1681. celebratum.
Ex Conuentu Varsaviensi.

- R. P. L. f. Marcellianus GORALEWICZ
- P. f. Petrus SIDEROWICZ
- P. f. Vincentius WIROWSKI
- P. f. Candidus PELCZIJNSKIJ
- f. Ludouicus Conuersus
- f. Franciscus Conuersus

(Archivum Generale Ordinis Praedicatorum S. Sabina — Roma. Series XIII, 87065 Prouincia Poloniae aa. 1684.)

Ex. Muneribus Perkerontis.

Soror Elisabetha Białkowska.

Fr. Thomas Schmirb, S. T. M. Provincialis Eleetus, m. p.

Fr. Albertus Barabachowski S. T. M. Diffinitor Primus. m. p.

Fr. Casianus Sulicki S. T. M. Prior Lublinus: Diffinitor Secundus, m. p.

Fr. Vincentius Seofekowicz S. T. M. Prior Oswieci-
men: Diffinitor Tertius m. p.

Fr. Ioannes Baptista Kowalski, S. T. Praesentatus
Prior Wislomieus: Diffinitor Quartus m. p.

Fr. Vincentius Dylerskiowski S. T. Lr.
Prior Sibus: Secretarius Capituli. m. p.

*Fr. Vincentius Dylerskiowski S. T. Lr.
Prior Sibus: Secretarius Capituli.*

ACTA

CAPITVLI PROVINCIALIS Prouinciae Poloniae Ordinis Predicatorum.

SIRADIÆ

In Conuentu S. STANISLAI Episcopi & M. die 22.
Aprilis, Anno Domini, 1684. celebrati.

Sub tempus Inaugurationis in Prouincialem A. R. P. M.
Fratris FRANCISCI CZARNKOWII, Prioris
Siradici. in dicto Capitulo communibus
Suffragijs electi.

D I F F I N I E N T I B V S.

A. R. P. M. Fr. HYACINTHO SZOSTAKOWSKI, Diffinitore
Primo,

A. R. P. M. Fr. CANDIDO ZAGOROWSKI, Regente Studij
Generalis Cracou. Diffinitore Secundo,

A. R. P. M. Fr. IUSTO SJOWTKOWSKI, Priore Cracou: Dis-
finitore Tertio.

A. R. P. Praesentato Fr. ANTONIO KORCZWSKI, Priore
Premisien: Diffinitore Quarto.

ЗАМЛЧНО
ИЮЛЮ 17
ПОЛКА 1742

A
nr

Fratres defuncti post Capitulum Lublinsense in Anno 1681.
celebrati.

EX CONVENTU CRACOVIEWSI.

A. R. P. M. Fr. Nicolaus Pipan.
A. R. P. Mag. Fr. Reginaldus Grotowski.
R. A. P. B. Fr. Basilius Isaszembki.
R. P. L. F. Fabianus Sierakowski.
R. P. L. Fr. Theodorus Zielcki.
R. P. L. Fr. Martinus Zarzecki.
R. P. L. Fr. Eustachius Srubin.
R. P. L. Fr. Florianus Radomscensis.
R. P. L. Fr. Ioannes Leicynius.
A. P. L. Fr. Ioachimus Piatkowic.
P. Fr. Romualdus Bandurkowiec.
P. Fr. Hyacinthus Borucincki.
P. Fr. Marcus Stepalka.
P. Fr. Iacobus Tritius.
R. P. L. Fr. Simon Kusinek.
P. Fr. Erasmus Gomolewki.
P. Fr. Hyacinthus Borowicz.
P. F. Laurentius Trotecki.
R. P. L. Fr. Alexus Ziorkowic.
R. P. L. Fr. Ludouicus Studziencki.
Fr. Antonius Frezer Diaconus.

Fr. Agidius Conuerfus.
Fr. Franciscus Conuerfus.
Fr. Mathaeus Conuerfus.
Fr. Marcus Conuerfus.
Fr. Raulius Conuerfus.
Fr. Ianuarius Conuerfus.
Fr. Fridericus Conuerfus.
Fr. Iacobus Conuerfus.

De Conuentu Pofnaniensi.

A. R. P. M. Fr. Bernardus Schlewicz.
R. P. L. Fr. Albertus Margonius.
R. P. L. Fr. Ludouicus Tretecius.
R. P. Fr. Timotheus Znench. L.
P. Fr. Chrythophorus Korycki.
P. Fr. Alexus Koytowic.

P. Fr. Lucas Woytowic. P. G.
P. Fr. Ludouicus Zawédowiki.
P. Fr. Iacobus Pacifiszynki.
P. Fr. Vincencius Bokol.
P. Fr. Theodorus Cafimirienl.
P. Fr. Nicolaus Ryzkowic.
P. Fr. Ignatius.

Fr. Marcus Conuerfus.
Fr. Kilianus Conuerfus.
Fr. Carolus Conuerfus.
Fr. Paulus Conuerfus.
Fr. Gregorius Conuerfus.
Fr. Iosephus Conuerfus.

De Conuentu Lublinsensi.

A. R. P. M. Fr. Valerianus Swiderski.
R. P. L. Fr. Seraphinus Samfon.
R. P. L. F. Petrus Nowakowic.
R. P. L. Fr. Dominicus Bizeticki.
R. P. Fr. Felix Chrzegnowiki. P. G.
P. Fr. Antonius Bizenis.
P. Fr. Romualdus Wlochowic.
Fr. Petrus Conuerfus.
Fr. Ioannes Conuerfus.

De Conuentu Gedanensi.

P. Fr. Geslaus Boleslawic. P. G.
P. Fr. Michael Elert.
P. Fr. Iacobus Pompecki.

De Conuentu Varsoviensi.

P. Fr. Petrus Siderow. c.
P. F. Augustinus Dalmata.
P. Fr. Vincencius Wirowiki.
R. P. L. Fr. Marcellianus Goralewicz.
P. Fr. Candidus Pelczyński.
Fr. Ludouicus Conuerfus.
Fr. Franciscus Conuerfus.

De Conuentu Preamiensensi.

A. R. P. M. Fr. Gregorius Badowic.
A. R. P. M. Fr. Hyacinthus Chemki.
R. P. L. Fr. Petrus Labicki.
R. P. Fr. Alexander Humnicki. P. G.

P. Fr.

P. Fr.

IVAN GOLUB

NOTE OFFICIELLE
SUR LA MORT DE JURAJ AUGUSTIN KRIŽANIC

Résumé

Suivant les »Actes du Chapitre de la province polonaise de l'Ordre des frères prêcheurs« datant de l'année 1684, gardés dans la Bibliothèque Universitaire à Varsovie, il s'ensuit que le frère Augustin le Dalmate (se rapportant sans doute à Križanić) est mort dans les années 1681—1684 en sa qualité de dominicain.